

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

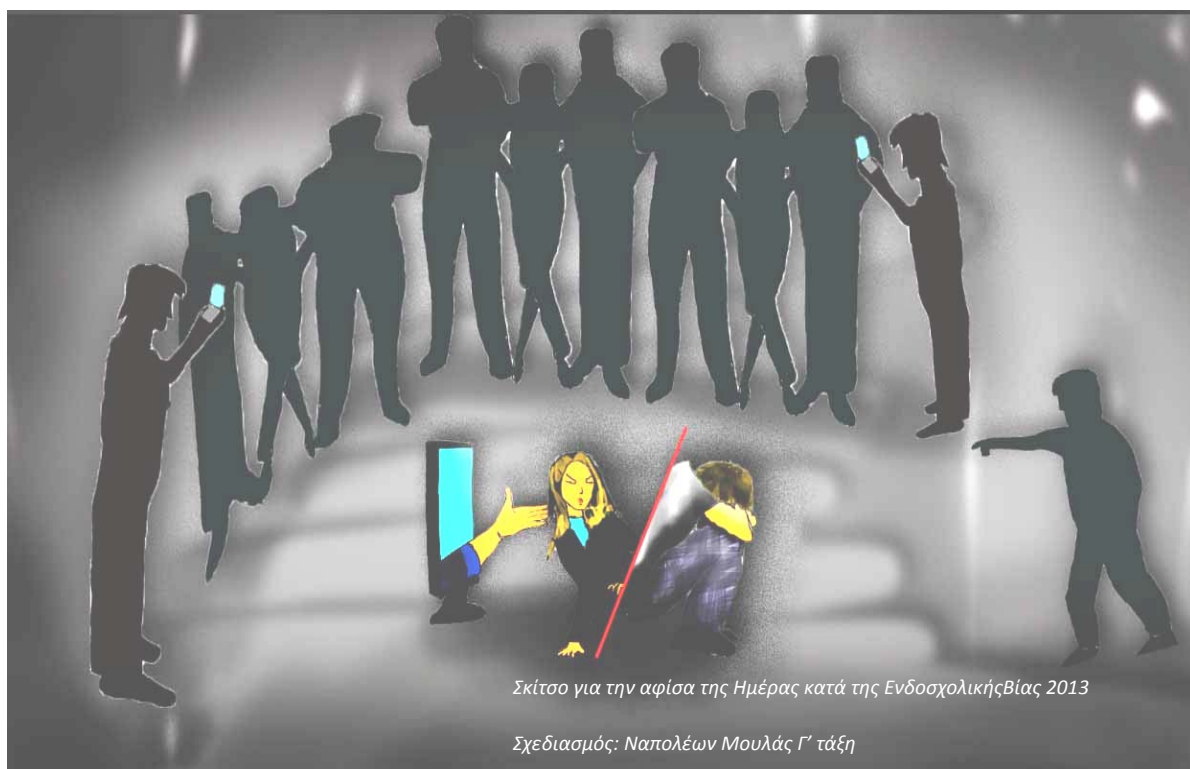
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αριστεία & Καινοτομία στην Εκπαίδευση 2012-2013

Έντυπο Ανάπτυξης Περιεχομένου Καινοτόμου Δράσης

Κυβερνοεκφοβισμός: Η σύγχρονη μορφή σχολικού εκφοβισμού

Σκίτσο για την αφίσα της Ημέρας κατά της Ενδοσχολικής Βίας 2013

Σχεδιασμός: Ναπολέων Μουλάς Γ' τάξη

Αρχοντία Γιαννακάκη

Εκπαιδευτικός Πληροφορικής 5^{ου} Λυκείου Λάρισας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1 – Γράψτε μία περίληψη της καινοτόμου δράσης (έως 1 σελίδα).

Ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός ή κυβερνοεκφοβισμός, ο οποίος περιγράφει πράξεις παρενόχλησης, δυσφήμισης, ταπείνωσης, μέσω κινητών και διαδικτύου, τείνει να πάρει μεγάλες διαστάσεις στο σχολικό περιβάλλον, τόσο διεθνώς όσο και στη χώρα μας, με σοβαρές επιπτώσεις στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των εμπλεκόμενων μαθητών και τη διαδικασία της μάθησης. Η αντιμετώπιση αυτού του επικίνδυνου φαινομένου δεν έχει λάβει συστηματική μορφή προς το παρόν. Η παρούσα ερευνητική εργασία παρουσιάζει την προσέγγισή του και τα αποτελέσματά της, μέσα από ένα πρόγραμμα Αγωγής Υγείας, όπως εφαρμόστηκε στο 5ο Λύκειο Λάρισας. Οι μαθητές του προγράμματος παρακινούνται από το συντονιστή εκπαιδευτικό, σε μια βιωματική προσέγγιση, με στόχο, αρχικά την κατανόηση των εννοιών που έχουν σχέση με την ταυτότητά τους στο σχολείο και την ψηφιακή υπόληψή τους. Παράλληλα ενημερώνονται από ειδικούς και στη συνέχεια με την εμπύχωση του εκπαιδευτικού, δρουν σαν επιμορφωτές-πολλαπλασιαστές υγιών συμπεριφορών. Παίρνουν μέρος σε βιωματικά σεμινάρια προς τους συμμαθητές τους, ερευνούν και συλλέγουν πληροφορίες για την έκταση του προβλήματος. Οι εμπειρίες, οι γνώσεις και τα βιώματα αξιοποιούνται με τα εργαλεία της Πληροφορικής και δημιουργούνται κείμενα, παρουσιάσεις, ηλεκτρονικό και έντυπο βιβλίο, καλλιτεχνικά έργα (βίντεο κι αφίσες) και διοργανώνεται δημόσια παρουσίαση. Για την ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας, χρησιμοποιείται και η μέθοδος της δραματοποίησης αξιόλογων βιβλίων με θέμα την ενδοσχολική βία και τον κυβερνοεκφοβισμό. Με όλη αυτή την εμπλοκή οι μαθητές ευαισθητοποιούνται, ενώ η συγκίνηση της ομαδικής προσπάθειας, μεταλαμπαδεύεται στους συμμαθητές ευαισθητοποιώντας τους σε καλές συμπεριφορές. Το αποτέλεσμα ευεργετικό στη συμβολή για ομαλή συμβίωση στο σχολείο. Παράλληλα δημιουργείται κι ένα αποθετήριο καλών πρακτικών για το ευρύτερο κοινό.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2 – Περιγράψτε το πώς προέκυψε η καινοτόμος δράση (1 έως 2 σελίδες).

Το πρόβλημα: Μια απλή παρακολούθηση των σελίδων κοινωνικής δικτύωσης δείχνει ότι η συμπεριφορά των μαθητών κατά τη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων, αντανακλά την συμπεριφορά στην καθημερινή ζωή, με αποτέλεσμα φαινόμενα βίας με τα ίδια ή παρόμοια χαρακτηριστικά με αυτά που εμφανίζονται στο χώρο του σχολείου. Προσβλητικά βίντεο-πολλά από τα οποία έχουν τραβηχτεί στην τάξη-μαζί και φωτογραφίες που διανέμονται μέσω του διαδικτύου ή των κινητών στη μαθητική κοινότητα, κλοπή προφίλ, σχόλια αποκλεισμού, είναι οι συνηθισμένες τακτικές εκδήλωσης. Αυτή η μορφή εκφοβισμού μπορεί να έχει **βαρύτερες συνέπειες** απ' ό,τι η κλασική 'κατά πρόσωπο' άσκηση σωματικής ή και ψυχικής βίας, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των on line κόσμων που διευρύνουν την έκταση και τη χρονική του συνέχεια. Από την άλλη η συχνή χρήση του διαδικτύου, η ύπαρξη ενεργού προφίλ στις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης και η καθημερινή χρήση κινητού αυξάνουν τον κίνδυνο έκθεσης. Με βάση τα σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός θεωρείται προέκταση της σχολικής θυματοποίησης, καθώς σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις ο δράστης είναι από το ίδιο σχολείο με το θύμα, ενώ επιτρέπει σε πολλά παιδιά που εκφοβίζονται να γίνουν εκφοβιστές(Ανδρέου, 2011).

Το πρόβλημα και η σχολική κοινότητα: Δυστυχώς στο σχολείο τα περιστατικά δεν γίνονται γνωστά παρά μόνον όταν προκύψουν συνέπειες κι έχει προκληθεί ανεπανόρθωτη βλάβη στο θύμα. Αλλά κι αν γίνει αντιληπτό ένα περιστατικό, ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός όπως και η ενδοσχολική βία της οποίας είναι μορφή, παραμένει εγκλωβισμένος στις πρακτικές που εμποδίζουν τη δημοσιοποίηση περιστατικών γιατί εκτιμούν ότι διασύρεται έτσι το ίδιο το σχολείο (Τρίγκα-Μαρτίκα, 2011). Από την άλλη έχει παρατηρηθεί ότι οι γονείς δηλώνουν άγνοια, ενώ οι μαθητές θεωρούν ότι η παρέμβαση ενήλικα είναι σπάνια κι αναποτελεσματική.

Δυστυχώς δεν υπάρχει επίσημη πολιτική αντιμετώπισης περιστατικών στο σχολείο ενώ η επιρροή του σε συνδυασμό με σωστά σχεδιασμένα προγράμματα πρόληψης, μπορεί να αποτελέσει ισχυρό, προστατευτικό παράγοντα(Ανδρέου, 2011).

Το πρόγραμμα: Αφορμή να ξεκινήσουμε λοιπόν ήταν η πραγματικότητα. Το

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πρόβλημα είναι υπαρκτό και δεν πρέπει να αποσιωπάται. Επιπλέον η επικινδυνότητα δεν σχετίζεται μόνον με τη βλάβη στην ψυχική και σωματική υγεία των θυμάτων αλλά και με τη συμβολή στην παθητικότητα και την ευαλωτότητα των υπολοίπων (Ανδρέου, 2011), καθώς αναπαράγει στερεότυπα κοινωνικών διακρίσεων, διαμορφώνει σχέσεις καταπίεσης και παραμορφώνει τις ανθρώπινες σχέσεις ‘παραβιάζοντας’ ακόμη και το ανθρώπινο πρόσωπο.

Ένα πρόγραμμα Αγωγής Υγείας σε συνεργασία με το μάθημα της Πληροφορικής, δίνει τη δυνατότητα στο σχολείο, να συμβάλει στην υιοθέτηση αξιών και υγιών συμπεριφορών στη χρήση των νέων τεχνολογιών και κατ’ επέκταση στη ζωή (Στάππα-Μουρτζίνη, 2004).

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτελεί συνέχεια προγράμματος της προηγούμενης χρονιάς με θέμα: «Διαδικτυακές συνήθειες των εφήβων-Κατάχρηση Διαδικτύου» στο πλαίσιο του οποίου καταγράφηκε ο κυβερνοεκφοβισμός ως υπαρκτό πρόβλημα.

Στόχος ήταν **οι εμπλεκόμενοι μαθητές** να δράσουν σε ένα δεύτερο επίπεδο πολλαπλασιαστικά παίρνοντας μέρος σαν **επιμορφωτές** σε βιωματικά σεμινάρια προς τους συμμαθητές τους. Εκεί ο κυβερνοεκφοβισμός θα εξετάζεται σαν ομαδικό φαινόμενο, το οποίο δεν αφορά μόνον αυτόν που εκφοβίζεται και αυτόν που εκφοβίζει, αλλά και όλους όσους είναι παρόντες ή γνωρίζουν την ύπαρξή του δηλαδή τους παρατηρητές οι οποίοι το συντηρούν και το τροφοδοτούν. Παράλληλα να συμμετέχουν στο σχεδιασμό και την υλοποίηση εκδηλώσεων που προάγουν κλίμα σεβασμού και πολιτισμού στο σχολείο με τεχνικές που καλλιεργούν την ενσυναίσθηση, την αλληλεγγύη και το σεβασμό στη διαφορετικότητα, όπως δραματοποιήσεις βιβλίων και θεατρικές προσεγγίσεις, δημιουργία αφισών και βίντεο.

Στόχος ήταν επίσης, η εμπλοκή στο πρόγραμμα γονέων, εκπαιδευτικών και σχετικών φορέων και η διάχυση του αποτελέσματος στην τοπική κοινωνία μέσω δημόσιας ημερίδας.

Σε ένα τελευταίο επίπεδο δεδομένου ότι δεν υπάρχει σχετική δημοσιευμένη εργασία **σχολείου**, να δημιουργηθεί υλικό το οποίο να διαχυθεί στο ευρύτερο κοινό για ενημέρωση κι ανατροφοδότηση, ενδυναμώνοντας το κύρος του σχολείου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

3 – Περιγράψτε αναλυτικά την καινοτόμο δράση και τη διαδικασία εφαρμογής στο σχολικό πρόγραμμα ή στη σχολική κοινότητα (5 έως 12 σελίδες).

Άξονες και στόχοι του προγράμματος

Στο πρόγραμμα πήραν μέρος 20 μαθητές της Γ' τάξης και ένας της Β'. Οι 15 από τους 20 μαθητές της Γ' Λυκείου εκτός των κοινών ωρών(7η-8η ώρα), παρακολουθούσαν το μάθημα Επιλογής του αναλυτικού προγράμματος Δίκτυα-Πολυμέσα. Οι 15 από τους 21 συμμετείχαν για δεύτερη χρονιά κουβαλώντας θετική εμπειρία κι ενθουσιασμό.

Όλη η δραστηριότητα αναπτύχθηκε σε τέσσερες διαστάσεις:

α) Βιωματική προσέγγιση με καταγραφή εμπειριών των μαθητών της ομάδας και έκθεση σε σενάρια ιστοριών.

β) Επιμόρφωση της επιλεγμένης ομάδας των μαθητών ώστε να δημιουργηθεί ένας παρεμβατικός πυρήνας μαθητών που θα παίρνει πρωτοβουλίες και θα συμμετέχει ενεργά σε δράσεις κατά της ενδοσχολικής βίας και υπέρ της ομαλής συμβίωσης στο σχολείο.

γ) Καταγραφή και μελέτη περιστατικών στο σχολείο στο πλαίσιο δράσεων της ομάδας.

δ) Ανάδραση, δηλαδή έκθεση των αποτελεσμάτων της πρακτικής εφαρμογής του προγράμματος στο σχολείο στην κρίση της ευρύτερης επιστημονικής κοινότητας (Συνεργασία με πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, με Ομάδα παρέμβασης εκπαιδευτικών για τον σχολικό εκφοβισμό και με την ΕΨΥΠΕ).

Διαδικασία εφαρμογής και Μεθοδολογία της ερευνητικής εργασίας

Όλη η μεθοδολογία στηρίχτηκε στη βιωματική και ενεργητική μάθηση, σύμφωνα με τις αρχές των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας.

Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε δύο φάσεις:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φάση 1η (Αποτέλεσε θεματική ενότητα με τίτλο «Κυβερνοεκφοβισμός», του προγράμματος «Διαδικτυακές συνήθειες των εφήβων-Κατάχρηση Διαδικτύου», το οποίο υλοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2010-11)

Σ' αυτή τη φάση το θέμα προσεγγίστηκε βιωματικά ενώ οι μαθητές ενημερώθηκαν κι εκπαιδεύτηκαν από φορείς όπως, η Ελληνική Εταιρεία Μελέτης της Διαταραχής Εθισμού στο Διαδίκτυο(ενημέρωση στο σχολείο), η Μονάδα Εφηβικής Υγείας του Πανεπιστημίου Αθηνών, η Γραμμή Υποστηρίζω, το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Ecost για το Cyber Bullying, η Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος Θεσσαλονίκης(Εκπαιδευτικές εκδρομές σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη).

Το υλικό από τις συναντήσεις με τους ειδικούς επιστήμονες με τις απόψεις και τις οδηγίες τους, το οποίο καταγράφηκε και δημοσιεύθηκε σαν ξεχωριστή ενότητα με τίτλο «**Όταν το διαδίκτυο γίνεται φόβος και τρόμος...**», στο έντυπο περιοδικό **«5LYKEIO@INTERNET-LIFE.GR»** που εκδόθηκε (<http://blogs.sch.gr/argian/files/2012/12/periodiko.pdf> σελ.28-42), χρησιμοποιήθηκε σαν οδηγός στην επόμενη φάση.

Φάση 2η (Υλοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2011-12, με σκοπό παρεμβατικές δράσεις για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου στο σχολείο). Σ' αυτή τη φάση, οι μαθητές χρησιμοποιήθηκαν ως πολλαπλασιαστές δράσεων στο σχολείο.

Στην ψηφιακή τάξη <http://eclass.sch.gr/> δημιουργήθηκε το μάθημα ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ: ΚΥΒΕΡΝΟΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ <http://eclass.sch.gr/courses/EL987123/>, για την ανάρτηση χρήσιμου υλικού προσέγγισης του θέματος, καθώς και του παραγόμενου υλικού.

Η ομάδα ασχολήθηκε συστηματικά με την καταγραφή, τη μελέτη, την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου του κυβερνοεκφοβισμού με το σύνθημα «Stop Cyber Bullying Για να μη χάνονται τα 'πρόσωπα' στο σχολείο». Εκτός από τη συνεχή ενημέρωση από την εκπαιδευτικό, οι μαθητές της Ομάδας παρακολούθησαν σχετικές ημερίδες και συγκεκριμένα: Ημερίδα με θέμα «Κανόνες Ασφαλούς Πλοήγησης στο Διαδίκτυο-Cyber Bullying» που πραγματοποιήθηκε στις 13-1-2012, στο Δημοτικό

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ωδείο, με πρωτοβουλία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και της Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος και Εκδήλωση με θέμα «Επιθετικότητα και εντάσεις στο Σχολείο: Μύθοι και πραγματικότητα» με ομιλητή τον καθηγητή Εγκληματολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών **Γιάννη Πανούση**, στις 27-3-2012, στο 4ο Δημοτικό σχολείο Λάρισας.

Όλη η εργασία όπως αναπτύχθηκε μπορεί να χωριστεί σε πέντε στάδια:

1^ο στάδιο:

Έκθεση σε ιστορίες περιστατικών ή σενάρια ιστοριών και γραφή βιωματικών κειμένων

Αναπτύχθηκε κυρίως στην πρώτη φάση αλλά αποτέλεσε το πρώτο στάδιο και στη δεύτερη. Στα πρώτα μαθήματα, διαβάσαμε στην ολομέλεια της τάξης, ιστορίες ή δημοσιευμένα περιστατικά ηλεκτρονικού εκφοβισμού. Αμέσως μετά ζητήθηκε από τους μαθητές, οι οποίοι ήταν χωρισμένοι σε ομάδες, να φανταστούν και να δημιουργήσουν το περιβάλλον των πρωταγωνιστών της ιστορίας, να αναλύσουν τη στάση τους, να μπουν στη θέση τους, να εκφράσουν τα συναισθήματά τους, να καταγράψουν τις αντιδράσεις τους και στο τέλος να προτείνουν ποια θα ήταν η ψυχραιμη στάση κι αντίδραση. Οι μαθητές κλήθηκαν να μιλήσουν σε πρώτο πρόσωπο κατά ομάδες βιώνοντας από ένα ρόλο, είτε του θύτη, είτε του θύματος, είτε συμμετοχικό ρόλο, είτε του περιβάλλοντος.

Μ' αυτόν τον τρόπο, θίγονταν τα ζητήματα, των συνεπειών του ηλεκτρονικού εκφοβισμού, του προφίλ του παιδιού που εκφοβίζει, του παιδιού που εκφοβίζεται, ο ρόλος των παρατηρητών, του οικογενειακού περιβάλλοντος, του σχολείου και η αντιμετώπιση του περιστατικού. Οι μαθητές μέσα σε κλίμα εμπιστοσύνης κι ομαδικότητας άρχιζαν να διηγούνται τις δικές τους ιστορίες ή των φίλων τους.

Ο κάθε μαθητής χωρίς να το καταλάβει, έμπαινε έτσι στη διαδικασία συγκέντρωσης βιωματικού υλικού. Ευαισθητοποιούνταν με τη μικρή ομάδα του, ενώ αναλάμβανε την

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ευθύνη να μοιράζεται τις ιδέες και τις εμπειρίες του με τους συμμαθητές του. (Αλκηστis 2000)

Προβλήθηκαν επίσης σχετικά εκπαιδευτικά βίντεο από το Saferinternet.gr και την Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου (Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.) (<http://epsype.blogspot.gr/2012/02/6.html>).

Τέθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα:

- Γιατί είναι επικίνδυνος ο εκφοβισμός μέσω διαδικτύου και κινητών;
- Ποια η διαφορά με το κλασικό bullying;
- Ποιοι διαπράττουν τον εκφοβισμό;
- Ποιο το προφίλ των μαθητών που εκφοβίζονται;
- Γιατί το φαινόμενο αφορά το σχολείο;
- Ποιες οι συνέπειες του φαινομένου;
- Ποιες είναι και ποιες πρέπει να είναι οι πολιτικές αντιμετώπισης στο σχολείο;

2ο στάδιο: *Θεατρικό δράμα που έγινε βίντεο*

Πάρα πολλές περιπτώσεις κυβερνοεκφοβισμού, παρατηρούνται στο Facebook. Οι πιο πολλές από αυτές, οφείλονται στην κακή χρήση του μέσου και στην αδυναμία να προστατέψουμε τον εαυτό μας, με την αλόγιστη έκθεση προσωπικών δεδομένων.

Σε μια προσπάθεια να επισημανθεί η προσωπική ευθύνη ζητήθηκε από τους μαθητές να φανταστούν ένα δράμα που θα αναπαριστά το Facebook ως δημόσιο χώρο, και τις συνήθειες στη χρήση του, με προσομοίωση στην πραγματική ζωή. Μετά από

ανταλλαγή απόψεων και ιδεών οι μαθητές παρουσίασαν το Facebook σαν έναν τοίχο σχολείου όπου ο καθένας αναρτά προσωπικές του φωτογραφίες και οι άλλοι του γράφουν σχόλια ή κάνουν likes. Ο προβληματισμός που προβαλλόταν ήταν: «Θα έκανες το ίδιο στην πραγματική ζωή»; Το σενάριο μας άρεσε σαν ιδέα και προχωρήσαμε στην εφαρμογή του. Στην πορεία το επεκτείναμε, και το μετατρέψαμε σε βίντεο-σποτ, το οποίο πήρε μέρος στον επίσημο εορτασμό της Ημέρας Ασφαλούς Διαδικτύου στην Αθήνα, που διοργάνωσε το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου με τη δράση Safer Internet, της οποίας η ομάδα είναι πρεσβευτής. Ο τίτλος ήταν, «Η αβάσταχτη ελαφρότητα του ...Facebook» και η θεματική ενότητα «Σκέψου πριν κλικάρεις».

<http://www.saferinternet.gr/index.php?parentobjId=Page157&objId=Category255&childobjid=Category255> Νομός Λάρισας)

Το βίντεο προέκυψε μέσα από τη δραστηριότητα του θεατρικού παιχνιδιού. Επιβεβαιώσαμε πως μέσω της συγκεκριμένης δραστηριότητας, οι μαθητές μαθαίνουν, ενώ χαίρονται και ψυχαγωγούνται. Διώχνουν αναστολές και επιφυλάξεις, απελευθερώνουν τη φαντασία τους και αναπτύσσουν πρωτοβουλίες. Αποκτούν αυτοπεποίθηση βρίσκοντας μια θέση στην ομάδα. Επιβεβαιώσαμε πως το θεατρικό παιχνίδι είναι ικανό να ενώσει όλους τους μαθητές, ενώ μαθαίνουν να δουλεύουν ομαδικά, καλλιεργώντας και συσφίγγοντας τις σχέσεις τους με τους συμμαθητές τους. (Δαφιώτη 2010)

Όλοι οι μαθητές πήραν μέρος με ενθουσιασμό και διάλεξαν μόνοι τους, τους ρόλους. Άλλοι κατέβασαν φωτογραφίες τους, άλλοι μελετούσαν likes σε φωτογραφίες για τη γραφή σχολίων κι άλλοι παραποίησαν μέσω ειδικού λογισμικού φωτογραφίες. Τη σκηνοθεσία ανέλαβε μαθητής αλλά όλες οι φωνές ακούγονταν και οι ρόλοι μπερδεύονταν δημιουργικά. Όλη η ομάδα λειτουργούσε σαν ζωντανό εργαστήρι και το αποτέλεσμα μας ικανοποίησε. Στην αξιολόγηση τα παιδιά ήταν ενθουσιασμένα.

3ο στάδιο: Βιωματικά εργαστήρια

Ημέρα ασφαλούς διαδικτύου 2012

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Τα εργαστήρια οργανώθηκαν με αφορμή την Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου 2012 και απευθύνθηκαν σε τμήματα των project της Α΄ Λυκείου αλλά και της Γ΄ Γυμνασίου και αφορούσαν την πρόληψη και την αντιμετώπιση του ηλεκτρονικού εκφοβισμού. Προβλήθηκαν δύο σποτ της δράσης SaferInternet «Βάλε τέλος στην παρενόχληση» και Συμβουλές για καταγγελίες απειλών και παράνομου περιεχομένου της SafeLine και τα βίντεο που δημιούργησαν οι μαθητές της ομάδας με τίτλο [«Εκφοβισμός στο σχολείο και στο διαδίκτυο»](#)(την περασμένη χρονιά) και [«Σκέψου πριν κλικάρεις»](#). Οι επιμορφωτές μαθητές κάλεσαν τους επιμορφούμενους να απαντήσουν στο ερώτημα: Γιατί οι μαθητές εκφοβίζουν και εκφοβίζονται στο διαδίκτυο, προκαλώντας και δεχόμενοι πόνο και αναστάτωση; Είναι ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός η μετάλλαξη του κλασικού bullying; Στη συνέχεια οι επιμορφωτές, χωρισμένοι σε ομάδες παρουσίασαν τις μορφές του κυβερνοεκφοβισμού και βιωματικές προτάσεις που απαντούν στο ερώτημα «Τι πιστεύουν οι μαθητές ότι μπορεί να γίνει από τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς και τους ίδιους για ένα ασφαλέστερο διαδίκτυο» και κάλεσαν και τους επιμορφούμενους να κάνουν το ίδιο.

Τα εργαστήρια παρακολούθησαν και καθηγητές. Στόχος ήταν να αναγνωριστεί η δύναμη της ενημέρωσης και διάχυσης της γνώσης για την υιοθέτηση υγιών συμπεριφορών, από τους μαθητές και καθηγητές. Έγινε διάχυση της δράσης και στον τοπικό τύπο: <http://www.eleftheria.gr/index.asp?cat=7&aid=36672>

Τα εργαστήρια παρακολούθησαν και καθηγητές. Στόχος ήταν να αναγνωριστεί η δύναμη της ενημέρωσης και διάχυσης της γνώσης για την υιοθέτηση υγιών συμπεριφορών, από τους μαθητές και καθηγητές. Έγινε διάχυση της δράσης και στον τοπικό τύπο: <http://www.eleftheria.gr/index.asp?cat=7&aid=36672>

4ο στάδιο: Ημέρα κατά της Ενδοσχολικής Βίας 6 Μαρτίου 2012

Εκδήλωση στο πλαίσιο δράσης του προγράμματος για την ομαλή συμβίωση στο σχολείο

1η Θεατρική προσέγγιση «Μου έκλεψαν το όνομά μου»

Η δράση συνεχίστηκε με την προετοιμασία εκδήλωσης για την ημέρα κατά της ενδοσχολικής βίας ξεχωριστά σε Α΄ και Β΄ Λυκείου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αξιοποιήσαμε το εξαιρετικό βιβλίο «Μου έκλεψαν το όνομά μου» του Ισπανού εικονογράφου και συγγραφέα Tassies για να τονίσουμε πως ένας μαθητής που εκφοβίζεται στο σχολείο, δεν έχει όνομα όχι μόνον γιατί του το στέρησαν οι άλλοι, αλλά γιατί έτσι προσπαθεί να αμυνθεί. Το σύντομο και πυκνό κείμενο και η ιδιαίτερη εικονογράφηση, μας υπαγόρευαν τον τρόπο για τη δραματοποίηση. Δύο μαθήτριες φορώντας μάσκες, όπως ακριβώς θέλει τους ήρωες ο συγγραφέας, ζωντάνεψαν τους βασικούς ρόλους, σε ένα παιχνίδι μεταξύ αφήγησης και ηλεκτρονικής παρουσίασης του βιβλίου. Η συνεισφορά των μαθητών ήταν ανάλογη με τις δεξιότητές τους: κατασκευή масκών, ψηφιοποίηση του βιβλίου, δημιουργία της παρουσίασης, επιλογή μουσικής.

Το δραματοποιημένο βιβλίο παρουσιάστηκε στο πρώτο μέρος της εκδήλωσης. Τα οφέλη από την [παρουσίαση](#), ήταν πολλά:

- Για τους μαθητές που ενσάρκωσαν τους ρόλους, ήταν μια πολλή ενδυναμωτική εμπειρία, καθώς έδωσαν βήμα στα παιδιά που εκφοβίστηκαν ή εκφοβίζονται και σιωπούν, αλλά και ερέθισμα στους μαθητές που εκφοβίζουν και στους αδιάφορους παρατηρητές να ευαισθητοποιηθούν και να νιώσουν τα συναισθήματα των θυμάτων.
- Το μήνυμα πέρασε διεισδυτικά στους μαθητές-θεατές με τη δύναμη του θεάτρου να αγγίζει ευαισθησίες, όπως δείχνει και το ερωτηματολόγιο που συμπληρώθηκε.

Στο δεύτερο μέρος, προβάλαμε ένα βίντεο, που αποτελεί τμήμα του εκπαιδευτικού προγράμματος «Αντιμετωπίζω τον Εκφοβισμό στο Σχολείο», το οποίο εφαρμόζεται από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Flinders της Αυστραλίας. Το βίντεο παραχώρησε η ερευνήτρια-ψυχολόγος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Χριστίνα Ρούση - Βέργου, PhD, στο πλαίσιο συνεργασίας με ομάδα καθηγητών (στην οποία μετέχει και η συντονίστρια του προγράμματος) για το σχολικό εκφοβισμό. Μέσω του βίντεο, οι μαθητές μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τις

μορφές της ενδοσχολικής βίας-αποκλεισμό, λεκτική βία, σωματικό και ηλεκτρονικό εκφοβισμό-και διαπαιδαγωγούνται σε καλές πρακτικές πρόληψης και αντιμετώπισης. Έγινε διάχυση της δράσης και στον [τοπικό τύπο](#).

Ερωτηματολόγιο

Αμέσως μετά την παρουσίαση της δράσης, οι μαθητές-θεατές κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο που είχε σχέση καταρχήν με την κατανόηση της δραματοποιημένης ιστορίας και τα συναισθήματα που ένιωσαν κατά τη διάρκειά της, σε ένα δεύτερο επίπεδο αν έχουν εμπλακεί ως θύτες, θύματα ή παρατηρητές σε περιστατικά ενδοσχολικής βίας και κυβερνοεκφοβισμού και σε ένα τρίτο επίπεδο, προτάσεις για την ανάπτυξη στρατηγικών για την αντιμετώπιση στο σχολείο κι επέκταση των στρατηγικών στη ζωή. Οι απαντήσεις μελετήθηκαν για την εξαγωγή συμπερασμάτων και το σχεδιασμό δράσεων.

5ο στάδιο: Παραγωγή υλικού μέσω καλλιτεχνικής δημιουργίας, κειμένων, δραματοποίησης, βίντεο για δημόσια παρουσίαση

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες, ανάλογα με τις δεξιότητες και τις επιθυμίες τους.

Δημιουργήθηκαν οι παρακάτω ομάδες:

- ◆ Ομάδα δημιουργίας αφισών ζωγραφικής (Στόχος τέθηκε η μετάδοση μηνυμάτων με σκοπό την κατανόηση των συνεπειών του ηλεκτρονικού εκφοβισμού και τη σημασία της αναφοράς του περιστατικού).
- ◆ Ομάδα δημιουργίας βίντεο για το Cyber bullying (Στόχος ήταν να παρουσιαστούν μέσα από σκίτσα, συνήθη περιστατικά εκφοβισμού όπως συμβαίνουν στο διαδίκτυο και στα κινητά, να τονιστούν οι οδυνηρές συνέπειες και να προβληθεί η ατομική ευθύνη, για την τήρηση ενός κώδικα υγιούς συμβίωσης στο σχολείο).
- ◆ Ομάδα σύνθεσης κειμένων για δημόσια παρουσίαση (Στόχος ήταν να ξεφύγουμε από τα όρια της ημερίδας μόνον με ειδικούς και να ακουστούν οι φωνές των ίδιων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

των παιδιών με τα κείμενά τους).

Μια ομάδα επίσης με τη συντονίστρια εκπαιδευτικό ανέλαβε την ενημέρωση του διοικητικού συμβουλίου του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου προκειμένου να εμπλακεί στην αλληλεπίδραση όλων των μελών της σχολικής κοινότητας.

Ερευνητική εργασία (Project)

Όλη η Ομάδα εκπόνησε ερευνητική εργασία (project) με υποθέματα:

- Το φαινόμενο του Cyber Bullying στο σχολικό περιβάλλον με τη ματιά του εκπαιδευτικού (Α. Γιαννακάκη).
- Καταγραφή, μελέτη περιστατικών σχολικού κυβερνοεκφοβισμού στο YouTube (Α. Μπαλάνου-Ν. Νταλαρίζου-Γ. Σύρμος) και στο Facebook (Ν. Γιαννάκη-Π. Κριντήρας-Χ. Σολοβός). Διαδικτυακή ηθική (Ε. Σκούφας-Ε. Τσιλίκη).
- Ρόλος του σχολείου στον κυβερνοεκφοβισμό (Β.Μπαρμπούζας-Ε. Συμεωνίδου). Εμπειρία από το πρόγραμμα Αγωγής Υγείας (Μ. Αλέξης- Ανδρ. Τσαγκαράκου – Σ. Νούλα). Ρόλος των παρατηρητών (Π. Τσάντζος –Κ. Παπαρσένου).
- Ρόλος της οικογένειας (Μ. Δρυστελλά-Δ. Γκουνιαρούδη).
- Αντιμετώπιση περιστατικών αν πέσουμε θύματα (Ν. Τσιάκη).

2^η Θεατρική προσέγγιση «Η ταινία της ζωής της»

Στις δραστηριότητές μας, ασχοληθήκαμε και με εκείνο το κομμάτι του ηλεκτρονικού εκφοβισμού, ο οποίος συχνά αρχίζει σαν αστείο ή σαν παιχνίδι με τα κινητά, και μπορεί να εξαπλωθεί ταχύτατα και να γίνει μια πολύ ενοχλητική κατάσταση. Είναι το κομμάτι το οποίο εμφανίζεται σε μεγάλο βαθμό στα σχολεία. Προσεγγίσαμε μια τέτοια περίπτωση, η οποία έγινε αφορμή να διαλυθεί μια τάξη, με τη δραματοποίηση διασκευασμένων αποσπασμάτων του βιβλίου, «Delete στον ηλεκτρονικό εκφοβισμό», του Β. Ηλιόπουλου. Στοχεύσαμε μ' αυτόν τον τρόπο, να ευαισθητοποιήσουμε όλους, σε υγιείς συμπεριφορές, κατά τη χρήση του κινητού και του διαδικτύου. Ο τίτλος ήταν

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

«Η ταινία της ζωής της».

Την παράσταση συνοδεύσαμε με ηλεκτρονική παρουσίαση ψηφιοποιημένων εικόνων που τόνιζαν το περιεχόμενο του έργου. Στους ρόλους συμμετείχαν μαθητές που δεν ήταν στο πρόγραμμα αλλά εκδήλωσαν ενδιαφέρον παρακολουθώντας

την πρώτη δραματοποίηση. Ο ένας απ' αυτούς μετέχει σε ερασιτεχνικό θεατρικό σχήμα της πόλης. Δε δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στους καθαρά θεατρικούς τρόπους έκφρασης, αλλά αντιμετωπίστηκε το θέατρο σαν διδακτικό εργαλείο, μαζί με μορφή τέχνης, με στόχο να προσεγγίσει τους μαθητές-θεατές με τεχνικές που προωθούν την επικοινωνία και την ενσυναίσθηση, με στόχο τη γνώση και την κατανόηση της «διαφορετικότητας» στο περιβάλλον μας.

Αφίσες

Όλο το μήνυμα του προγράμματος, είναι συμπυκνωμένο στην αφίσα με τίτλο «Stop Cyber Bullying Για να μη χάνονται τα "πρόσωπα" στο σχολείο».

Η αφίσα αναρτήθηκε στο χώρο του σχολείου για να υπενθυμίζει το μήνυμα ότι ο μαθητής που εκφοβίζεται δεν έχει 'πρόσωπο'. Παράλληλα αναρτήθηκε σε μορφή αφίσας κι ένας Οδηγός Ευσυνείδητης Συμπεριφοράς στη χρήση Διαδικτύου και Κινητών καθώς κι ένας Οδηγός Αντιμετώπισης Περιστατικών.

Βίντεο

Ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός, όπως και η γενικότερη ενδοσχολική βία είναι ένα δρώμενο από μόνος του με βασικούς πρωταγωνιστές το δράστη και το θύμα αλλά και βοηθητικούς ρόλους για την εξέλιξη του φαινομένου. Συνήθως υπάρχει ένας βοηθός του δράστη που τον ενισχύει, ενώ το θύμα έχει τους περισσότερους παρατηρητές, οι

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

οποίοι βλέπουν τη σκηνή και δεν μιλάνε ή αποχωρούν χωρίς να πάρουν θέση.

Προσπαθήσαμε σαν επιστέγασμα να δημιουργήσουμε ένα εκπαιδευτικό βίντεο σαν αποθετήριο καλών πρακτικών, που να τονίζει την ατομική ευθύνη για την ομαλή συμβίωση στο σχολείο και την αξία της φιλίας και της συμφιλίωσης. Ένας μαθητής αποτύπωσε με

σκίτσα συνηθισμένα περιστατικά ηλεκτρονικού εκφοβισμού τα οποία, αλιεύσε στο Facebook και στο YouTube άλλη ομάδα εργασίας μαθητών. Κάθε σκηνή μπορεί να είναι σκηνή φίλου, συμμαθητή, καθηγητή. Κάποιοι φρόντισαν τη μουσική, άλλοι την τεχνική επεξεργασία και το βίντεο ήταν έτοιμο. (<http://www.youtube.com/watch?v=3hk-w3LMpd4>)

(Το βίντεο πήρε μέρος στον Πανελλήνιο διαγωνισμό της Γραμματείας Νέας Γενιάς με τίτλο «Ενδοσχολική βία-Συμβιώνοντας στο σχολείο» και με χαρά πληροφορηθήκαμε φέτος ότι διακρίθηκε και θα ηγείται μαζί με άλλα τέσσερα, της εκστρατείας του Δικτύου κατά της Βίας στο σχολείο για την Ημέρα κατά της Ενδοσχολικής Βίας 6 Μαρτίου 2013).

Δημόσια παρουσίαση

Όλο το υλικό του σταδίου αυτού παρουσιάστηκε δημόσια, στο Χατζηγιάννειο Δημοτικό Πνευματικό Κέντρο, σε συνεργασία και με άλλους φορείς (Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου, ΟΚΑΝΑ, Πρόγραμμα «Αντιμετωπίζω τον εκφοβισμό στο σχολείο» του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Ομάδα Παρέμβασης Εκπαιδευτικών για το σχολικό εκφοβισμό), σε μια προσπάθεια ανοίγματος του σχολείου στην τοπική κοινωνία. Με όλους τους φορείς υπήρξε συνεργασία και αλληλεπίδραση και κατά τη διάρκεια της εξέλιξης του προγράμματος. Την εκδήλωση παρακολούθησαν μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί του σχολείου, τμήματα μαθητών και καθηγητές άλλων σχολείων, σύμβουλοι της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο Προϊστάμενος Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης της Περιφέρειας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Θεσσαλίας, ειδικοί επιστήμονες.

Όλο το υλικό εκδόθηκε σε βιβλίο το οποίο κατατέθηκε στο γραφείο Σχολικών Δραστηριοτήτων. Εκτός από την [ψηφιακή τάξη](#) όπου είναι αναρτημένο, δημιουργήθηκε ειδικό blog για τις δραστηριότητες του προγράμματος σε μια προσπάθεια ανάδειξης του δημιουργικού

διαδικτύου το οποίο να ακολουθεί ως καλή φήμη τους μαθητές με τις εργασίες τους (<http://blogs.sch.gr/argian/>) στην αναζήτηση του ονόματός τους.

Η ερευνητική εργασία παρουσιάστηκε σε ημερίδα του Πανελληνίου Δικτύου για το Θέατρο στην εκπαίδευση στη Θεσσαλονίκη, με τίτλο ['Ερευνητικές Εργασίες με όχημα το θέατρο'](#)(15-9-2012), σε ημερίδα του Κέντρου Εφαρμοσμένης Έρευνας και Ψυχοπαιδαγωγικής Συμβουλευτικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στο Βόλο στο πλαίσιο του Προγράμματος «Αντιμετωπίζω τον εκφοβισμό στο σχολείο»(3-10-2012), στην ΕΨΥΠΕ στην Αθήνα(4-2-2013), ενώ τα αποτελέσματα της εφαρμογής δημοσιεύτηκαν σαν άρθρο στο επιστημονικό περιοδικό της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Θεσσαλίας [ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ](#) με τη συνεργασία του συμβούλου Πληροφορικής Θεσσαλίας.

Η δράση συνεχίζεται και στο τρέχον σχολικό έτος με το θέμα: *«Πρόσωπα και προσωπεία στη ζωή και στο διαδίκτυο. Η απουσία προσώπου κατά τη θυματοποίηση»*, με το τόλμημα συνεργασίας με ομάδα Αγωγής Υγείας άλλου Λυκείου της πόλης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4 – Περιγράψτε τρόπους δυνατής διεύρυνσης της εφαρμογής και σε άλλους τομείς/αντικείμενα της σχολικής μονάδας (1 έως 2 σελίδες).

Μια τέτοια δομή και δράση θα μπορούσε να έχει μόνιμο χαρακτήρα στο σχολείο, κυρίως στα Λύκεια. Βεβαίως ο ρόλος της ομάδας των μαθητών θα επηρεάζει και το Γυμνάσιο. Η εμπλεκόμενη ομάδα μαθητών επηρεάζει την εφαρμογή του προγράμματος στο σχολείο και αντιστρόφως τα αποτελέσματα της εφαρμογής επηρεάζουν την επιμόρφωση του υπεύθυνου εκπαιδευτικού. Η αξία που αποκτά το περιβάλλον της σχολικής κοινότητας με την επίδραση των συμμαθητών, αλλά και ο συντονιστικός ρόλος του εκπαιδευτικού και η αλληλεπίδρασή τους ενισχύει τον παιδαγωγικό ρόλο του σχολείου. Η λειτουργία της ομάδας μαθητών και υπεύθυνου καθηγητή μπορεί να είναι ανεξάρτητη ή να συνδεθεί με τη λειτουργία του [Παρατηρητηρίου Πρόληψης της Σχολικής Βίας και του Εκφοβισμού](#), η οποία εξαγγέλθηκε την τρέχουσα σχολική χρονιά από το Υπουργείο Παιδείας και θα γίνεται σε τρία επίπεδα:

Σε πρώτο επίπεδο όλοι οι μαθητές της ομάδας εκπαιδεύονται από τον υπεύθυνο καθηγητή με μεθόδους βιωματικής κι ενεργητικής μάθησης, με σκοπό να καλλιεργηθούν χαρακτηριστικά όπως η ομαδικότητα, η συνεργασία, η ενσυναίσθηση, ο αλληλοσεβασμός και η εμπιστοσύνη. Οι τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην εκπαίδευση είναι έκθεση σε περιστατικά και παιχνίδι ρόλων, θεατρικό παιχνίδι, ομαδοσυνεργατική μάθηση, ζωγραφική κι ηλεκτρονική αφίσα. Τους σκοπούς της δράσης ενισχύουν και επικυρώνουν επισκέψεις σε σχετικούς χώρους, όπως Μονάδα Εφηβικής Υγείας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Ανάπτυξης Παιδιού και Εφήβου(ΕΨΥΠΕ), καθώς κι ενημερώσεις από ειδικούς.

Σε δεύτερο επίπεδο οι μαθητές χωρίζονται σε υποομάδες ανάλογα με τις δεξιότητές τους και τις επιθυμίες τους, με σκοπό την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο θα χρησιμοποιηθεί για διάχυση στην σχολική κοινότητα, στην τοπική κοινωνία, αλλά και στην επιστημονική κοινότητα. Μπορούν να δημιουργηθούν ομάδες: Έρευνας για καταγραφή και μελέτη περιστατικών, Θεατρικής προσέγγισης, Αφίσας και

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για τη γνώση
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ζωγραφικής, Βίντεο, Σύνθεσης κειμένων και συγγραφής σεναρίων.

Σε ένα κορυφαίο επίπεδο, οι μαθητές οι οποίοι έχουν ικανοποιητικό βαθμό γνώσεων-εμπειριών και μπορούν να εκτίθενται, παίρνουν μέρος ως επιμορφωτές σε βιωματικά σεμινάρια και ενισχύουν το ρόλο του υπεύθυνου καθηγητή με βάση την εκπαιδευτική διαδικασία της ομότιμης μάθησης. Ενημερώνουν συμμαθητές τους, συζητούν, αλληλεπιδρούν ως άμεσα ενδιαφερόμενοι στο διαδικτυακό «γίνεσθαι». Αυτή η διαδικασία είναι πιο αποτελεσματική καθώς η αλληλεπίδραση είναι πιο προσωπική.

Αφορμή για τέτοιου είδους σεμινάρια μπορεί να δώσουν επίσημα θεσμοθετημένες ημέρες από το Υπουργείο Παιδείας και συγκεκριμένα, η Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου και η Ημέρα κατά της Ενδοσχολικής Βίας. Μπορεί επίσης η δράση της ομάδας να ενταχθεί στις δράσεις βιωματικών σεμιναρίων προς τους μαθητές άλλων σχολείων ή και τους γονείς, επίσημων φορέων όπως του Προγράμματος ‘Αριάδνη’ του Πανεπιστημίου Αθηνών πρακτική την οποία εφαρμόζουμε την τρέχουσα σχολική χρονιά, με πολύ καλά αποτελέσματα και με μεγάλη απήχηση στους επιμορφούμενους. Στόχος όλων των προσπαθειών είναι οι μαθητές μέσα από την ενημέρωση όχι μόνον να μπορούν να αντιμετωπίζουν περιστατικά αλλά κυρίως να διαμορφώσουν εκείνο το ήθος που δεν θα τους επιτρέπει να εκφοβίζονται. Μ’ αυτόν τον τρόπο μπορεί να αντιμετωπιστεί ο διαδικτυακός εκφοβισμός και να δημιουργηθεί ένα ασφαλές περιβάλλον για όλους τους μαθητές στο σχολείο.

Από την άλλη πλευρά η λειτουργία και η δράση της ομάδας θα μπορούσε να αποτελέσει ερέθισμα, ώστε στο πλαίσιο μαθημάτων του αναλυτικού προγράμματος, όπως η Νεοελληνική Λογοτεχνία, η Πληροφορική, το Project, να θιγεί το ζήτημα μέσω έκθεσης σε ιστορίες και παιχνίδια ρόλων. Το θέμα μπορούσε να αποτελέσει κι ενότητα αυτόνομου μαθήματος τεχνολογικού γραμματισμού στην Α’ Λυκείου. Κατ’ αυτόν τον τρόπο ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός έρχεται μέσα στο ωρολόγιο πρόγραμμα και η υιοθέτηση θετικών στάσεων ζωής επιτυγχάνεται πιο αποτελεσματικά όταν οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι συμπεριφορές οι οποίες διδάσκονται στην τάξη θα υποστηρίζονται και θα ενισχύονται από τις δράσεις της ομάδας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

5 – Γράψτε τις προϋποθέσεις που θεωρούνται απαραίτητες για την καλύτερη ανάπτυξή της στο σχολείο (1 έως 2 σελίδες).

Λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του διαδικτύου(όσον αφορά: **την ταυτότητα χρήστη** με δυνατότητα ανώνυμης δημοσίευσης, **την έκταση μιας δημοσίευσης** που ξεφεύγει από τα όρια του σχολείου και **τη χρονική διάρκεια** με δυνατότητα άπειρης επαναληψιμότητας), το άτομο που εκφοβίζεται χάνει κάθε αίσθημα ασφάλειας, δεν έχει πού να κρυφτεί, συντρίβεται. Η σχολική αποτυχία είναι συχνό φαινόμενο σε τέτοιου είδους καταστάσεις, ενώ ολοένα και πιο συχνά δημοσιεύονται και τραγικές καταλήξεις. Επιπλέον, οι θύτες είναι πιθανόν να υιοθετήσουν παραβατικές συμπεριφορές και στην ενήλικη ζωή.

Τα περιστατικά που αποσιωπούνται γεννούν κλίμα ανασφάλειας και φόβου στο σχολείο. Από την άλλη, το σχολείο το οποίο δεν προσφέρει ασφάλεια, μοιραία διαμορφώνει τέτοιες καταστάσεις οι οποίες προάγουν τη βία, την οποία υποτίθεται ότι αποστρέφεται. Σ' αυτό το πλαίσιο ο οποιοσδήποτε μπορεί να θυματοποιηθεί είτε είναι μαθητής είτε εκπαιδευτικός μόλις αλλάξει η ισορροπία δυνάμεων που τον προστατεύουν. Έτσι για τον ηλεκτρονικό εκφοβισμό, μεγάλη σημασία έχει η ενημέρωση των μαθητών, η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών, για το φαινόμενο και τις επιπτώσεις του, η παροχή βοήθειας προς τους γονείς για την προστασία των παιδιών και η συνεργασία με φορείς από την ευρύτερη κοινότητα, καθώς σε πολλές περιπτώσεις ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός σχετίζεται με εγκληματικές πράξεις.

Η ενημέρωση αυτή όμως για να είναι ουσιαστική δεν πρέπει να είναι αποσπασματική, αλλά οργανωμένη και συντονισμένη. Ένα πρόγραμμα Αγωγής Υγείας έχει αυτή τη δυνατότητα αρκεί το σχολείο να αναγνωρίσει την καινούρια πραγματικότητα και την ανάγκη ενημέρωσης για την υγιή και ασφαλή χρήση των νέων τεχνολογιών και η διεύθυνση να προωθεί από την αρχή της σχολικής χρονιάς την υποστήριξή του.

Ένα από τα κύρια προβλήματα των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας είναι η εξεύρεση κοινού χρόνου που να βολεύει όλα τα παιδιά. Το κάθε σχολείο όμως μπορεί να λύσει

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

αυτό το πρόβλημα με την κατάλληλη σύνταξη του ωρολογίου προγράμματος ώστε να χρησιμοποιηθεί μια κοινή εβδομή ώρα, ενώ μπορεί να δημιουργηθεί ειδικό τμήμα των μαθημάτων, Δίκτυα-Πολυμέσα ή Εφαρμογές της Πληροφορικής με μαθητές Αγωγής Υγείας για την εξοικονόμηση ωρών δημιουργίας τεχνημάτων.

Ο καθηγητής που θα αναλάβει το πρόγραμμα να είναι μόνιμος στο σχολείο με γνώσεις διαδικτύου. Βοηθάει να έχει περάσει από σεμινάρια σχετικά με το θέμα αλλά και βιωματικά για ενδυνάμωση ομάδας και διαχείριση συναισθημάτων. Απαιτείται επίσης να έχει διάθεση προσφοράς και μεγάλη υπομονή κι επιμονή ώστε να υπερνικά γραφειοκρατικές δυσλειτουργίες και αγκυλώσεις του παραδοσιακού εξετασιοκεντρικού συστήματος εκπαίδευσης όσον αφορά τη διοργάνωση δράσεων.

Οι μαθητές της Ομάδας καλό είναι να είναι διαφόρων επιπέδων μαθησιακών και κοινωνικών και σχολικών τάξεων με προτίμηση τις δύο τελευταίες. Η επιλογή διαφόρων μαθησιακών επιπέδων βοηθάει οι φωνές που θα ακουστούν να αντικατοπτρίζουν μεγάλη γκάμα φωνών των εφήβων και η αλληλεπίδρασή τους, τους κάνει καλύτερους ανθρώπους. Επίσης η ανάπτυξη του θέματος είναι πιο ολοκληρωμένη όταν το μορφωτικό και το επίπεδο ωριμότητας των μαθητών είναι υψηλό κι όταν αξιοποιούνται οι ιδιαίτερες κλίσεις και τα ταλέντα τους (Ζωγραφική, Θέατρο, Μουσική, Χορός, δεξιότητες στην Πληροφορική).

Βασική προϋπόθεση τέλος είναι η ύπαρξη κατάλληλων αιθουσών εκδηλώσεων, η επαρκής υλικοτεχνική υποδομή και η χρηματοδότηση προγραμμάτων ειδικά για δράσεις με αυξημένο κόστος, όπως περιοδικό, διοργάνωση ημερίδας με έκδοση οδηγών, αφισών, έντυπο υλικό για ανταλλαγή κι αλληλεπίδραση με άλλους φορείς κλπ.. Στους τομείς αυτούς το ελληνικό δημόσιο σχολείο χωλαίνει με αποτέλεσμα να επαφίεται στον ηρωισμό των εκπαιδευτικών η ολοκληρωμένη υλοποίηση των δράσεων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

6 – Γράψτε γενικότερα συμπεράσματα που εξήχθησαν (1 έως 3 σελίδες).

Τα **Βασικά ευρήματα** στην προσέγγιση του φαινομένου του κυβερνοεκφοβισμού, είναι:

- **Οι μαθητές δεν γοητεύονται από βίαιες συμπεριφορές.** Σχεδόν όλοι δηλώνουν ότι μπορεί να αναστατωθούν αν δουν τον εαυτό τους στο διαδίκτυο χωρίς τη συναίνεσή τους και πολύ περισσότερο σε προσβλητικά βίντεο κατ' εξακολούθηση. Δεν παραδέχονται ωστόσο τη συμμετοχή τους σε περιστατικά θυματοποίησης όταν ερωτηθούν ευθέως. Διαπιστώνεται όμως πως **πολλοί μαθητές εμπλέκονται σε περιστατικά κυβερνοεκφοβισμού ξεκινώντας από πλάκα στη χρήση κινητών.** Έτσι δικαιολογούν τα βίντεο που έχουν αναρτηθεί κυρίως στο Facebook, αλλά και μερικά στο YouTube, πολλά από τα οποία είναι τραβηγμένα μέσα στην τάξη και διακρίνονται από ιδιαίτερη σκληρότητα.
- Μαθητές που συμμετέχουν αλλά δεν πρωταγωνιστούν στις πράξεις εκφοβισμού, προωθώντας προσβλητικά μηνύματα ή βίντεο ή φωτογραφίες, δεν συνειδητοποιούν το μέγεθος των συνεπειών της πράξης τους.
- Πολλοί μαθητές θεωρούν ότι δεν τους αφορά το θέμα, γιατί δεν κάνουν χρήση σελίδων κοινωνικής δικτύωσης ή προσέχουν στη χρήση, ενώ η πραγματικότητα είναι, ότι θύμα μπορεί να πέσει ο καθένας. Από τους 120 μαθητές της Α' Λυκείου που συμπλήρωσαν πειραματικά ερωτηματολόγιο το οποίο θα τρέξει τη φετινή σχολική χρονιά, το 70% πιστεύει πως κινδυνεύει να πέσει θύμα μόνον αυτός που δεν προσέχει ή που προκαλεί με τη συμπεριφορά του στο διαδίκτυο.
- Πάνω από το 1/3 των μαθητών της Α' και Β' τάξης που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο στο πλαίσιο εκδήλωσης για την ημέρα κατά της ενδοσχολικής βίας, στην ερώτηση τι μπορεί να γίνει στο σχολείο για να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο του ηλεκτρονικού εκφοβισμού, έγραψαν τίποτα, ενώ είχαν προτάσεις για τις άλλες μορφές σχολικού εκφοβισμού όπως τη λεκτική, τη σωματική βία.
- Φαίνεται επίσης ένα έλλειμμα επικοινωνίας μεταξύ γονέων κι εφήβων, καθώς οι μαθητές δηλώνουν στη συντριπτική πλειοψηφία τους, πως δεν μίλησαν ή δεν θα μιλήσουν στους γονείς τους για περιστατικά κυβερνοεκφοβισμού.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για τη γνώση
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

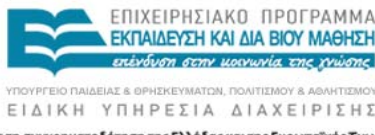
- Πρέπει να εξεταστούν και οι περιπτώσεις θυματοποιητικών ενεργειών των εκπαιδευτικών προς τους μαθητές και των μαθητών προς τους εκπαιδευτικούς. Συμβολικές μορφές βίας εκδηλώνονται επίσης και από την οργάνωση του σχολικού περιβάλλοντος, το οποίο καταστρέφει τη δημιουργικότητα των μαθητών και απειλεί τις διαδικασίες μάθησης και διαπαιδαγώγησης. Η αναπαραγωγή τέτοιων παθογενειών διογκώνεται και πολλαπλασιάζεται στο διαδίκτυο. Καταγράφηκαν και αυτά τα ζητήματα.
- Η ανωνυμία του διαδικτύου μπορεί να τροφοδοτήσει και να συντηρήσει το φαινόμενο, επιτρέποντας στους μαθητές που εκφοβίστηκαν να γίνουν εκφοβιστές, τραυματίζοντας, για να ‘επιστρέψουν’ το τραύμα που τους προκλήθηκε.
- Οι μαθητές αντιδρούν με ενθουσιασμό και συγκίνηση σε δράσεις που έχουν να κάνουν με θεατρικές προσεγγίσεις με πρωταγωνιστές συμμαθητές τους. Μέσα από τους συμμαθητές τους μπορούν να μπουν στη θέση του άλλου, οπότε να καταλάβουν τις οδυνηρές συνέπειες του κυβερνοεκφοβισμού.
- Μια διάσταση του προβλήματος η οποία χρήζει εμπειριστατωμένης μελέτης, αφορά την περίπτωση που ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός έχει σχέση με ζητήματα εθνικής ή πολιτιστικής διαφορετικότητας. Καταγράφηκαν και τέτοια περιστατικά.

Συμπεράσματα

- Το θέμα κεντρίζει το ενδιαφέρον των μαθητών, γιατί εμπλέκονται στον κόσμο τους. Βελτιώνουν την αυτογνωσία και την αυτοεκτίμησή τους, αλλάζουν λαθεμένες συμπεριφορές, εκπαιδεύονται στη διαχείριση συγκρούσεων, αναπτύσσουν δεξιότητες, μαθαίνουν να ψάχνουν στο διαδίκτυο μέσα από δημιουργικούς δρόμους, εκφράζονται καλλιτεχνικά, εξοικειώνονται με μεθόδους ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης, παίρνουν πρωτοβουλίες σε θέματα οργάνωσης παρουσιάσεων κι εκδρομών, τονώνουν τη διάθεσή τους για συνεργασία κι αρμονική συνύπαρξη, εργάζονται ομαδικά για το γενικό καλό και παίρνουν εφόδια για το μέλλον. Όλο το πρόγραμμα εξελίσσεται σε μια ζωντανή διαδικασία, που γεμίζει χαρά κι δίνει ξεχωριστό νόημα στη σχολική χρονιά.
- Οι μαθητές, αναγνωρίζουν τα οφέλη από τη δημιουργική αναζήτηση στο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για τη ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

διαδίκτυο. Βιώνουν όμως, πως η συμπεριφορά τους στον ψηφιακό κόσμο μπορεί να επηρεάσει τον πραγματικό και η ζωή δεν είναι παιχνίδι. Κατανοούν τη σημασία της **ιδιωτικότητας** και της προστασίας της αξιοπρέπειας, της δικής τους και των άλλων, στο διαδίκτυο. Προβληματίζονται στην έννοια της **ψηφιακής υπόληψης**. Κατανοούν τον κυβερνοεκφοβισμό με την καλλιέργεια της **ενσυναίσθησης**, μέσα από την προσωπική και βιωματική έκθεσή τους σε ιστορίες περιστατικών. Παρακινούνται στο να αναφέρουν περιστατικά.

- ο Καλλιεργείται η υπευθυνότητα των μαθητών στην οργάνωση δημόσιας παρουσίας με τη μορφή ημερίδας. Αποκτούν κεντρικό ρόλο, με επιρροή στις γνώμες των ειδικών, αλλά και στο σχολείο και την οικογένεια. Δραστηριοποιούνται μαθητές με δεξιότητες στις τέχνες και την πληροφορική. Παράγουν αξιόλογο έργο κι αισθάνονται σημαντικοί στο σχολείο. Βελτιώνεται η αυτοπεποίθησή τους βλέποντας τα έργα τους σε περιοδικό, σε βιβλίο ή σε Blog.
- ο Αναδεικνύεται η δύναμη που ασκούν οι συνομήλικοι στην εφηβεία. Παρατηρήθηκε αλλαγή στάσης και κλίματος των μαθητών στη σχολική κοινότητα. Ελαχιστοποιήθηκαν τα βίντεο για πλάκα. Άρα οι μαθητές της ομάδας Αγωγής Υγείας και κυρίως της Γ' Λυκείου, μπορεί να χρησιμοποιηθούν στην εκπαίδευση συνομήλικων ή μικρότερων.
- ο Το πρόγραμμα και το θέμα κεντρίζει αδιάφορους μαθητές στα μαθήματα, ενώ συμβάλλει στην εκτόνωση του άγχους των μαθητών της Γ' Λυκείου οι οποίοι προετοιμάζονται για τις Πανελλαδικές Εξετάσεις. Συμβάλλει και στην επιμόρφωση του συντονιστή καθηγητή και στη διαδικασία ωρίμανσής του. Κατανοεί ότι οι μαθητές στο σχολείο, **έχουν μεγαλύτερη ανάγκη από συναισθηματική στήριξη και διευκόλυνση των διαπροσωπικών τους σχέσεων και λιγότερο από την παροχή τυποποιημένων γνώσεων.**

Η δημόσια εκδήλωση προβάλλει το σχολείο και συμβάλλει στη σύνδεσή του με την τοπική κοινωνία. Στα μάτια γονιών κι εκπαιδευτικών ενισχύεται το κύρος του.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

7. Τεκμηριώστε σε ό,τι αφορά:

7.1 - τον καινοτόμο χαρακτήρα του υποβαλλόμενου έργου σε σχέση με την:

- ✓ παραγωγή μιας νέας προσέγγισης στην εκπαιδευτική διαδικασία που στηρίζεται σε θεωρητική τεκμηρίωση
- ✓ εισαγωγή για πρώτη φορά στο σχολείο μιας καθιερωμένης πρακτικής ή παιδαγωγικής προσέγγισης
- ✓ αναμόρφωση/ανασχεδιασμό μιας καθιερωμένης διδακτικής προσέγγισης

7.2 –τη συμβολή του έργου στη βελτίωση της διδακτικής πράξης όπως:

- ✓ επιτυχή αποτελέσματα μάθησης,
- ✓ προώθηση της συμμετοχής των εκπαιδευόμενων,
- ✓ εκπόνηση εκπαιδευτικού υλικού προσαρμοσμένου στις τοπικές συνθήκες και στις ανάγκες των μαθητών.

7.3 – την παιδαγωγική αξία του έργου όπως:

- ✓ συμβολή στην προσωπική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μαθητών, καθώς και στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης,
- ✓ κίνητρα για την επίτευξη υψηλότερων προσδοκιών,
- ✓ επικέντρωση στις ανάγκες των μαθητών,
- ✓ καλύτερη κατανόηση/εμβάθυνση στο γνωστικό αντικείμενο/περιοχή,
- ✓ διευκόλυνση στη διαδικασία «μαθαίνω πώς να μαθαίνω».

7.4 – τη συμβολή στη λειτουργία της σχολικής τάξης/μονάδας όπως:

- ✓ ευκολία εφαρμογής στο σχολείο,
- ✓ διαμόρφωση θετικού κλίματος στις σχέσεις της σχολικής κοινότητας και στις σχέσεις με τους γονείς,
- ✓ ανάπτυξη μιας σχολικής κουλτούρας υποδοχής διαφορετικών μαθητών στις τάξεις και ανταπόκριση στις διαφορετικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- ✓ συνεργασία των εκπαιδευτικών της Σχολικής Μονάδας.

(1 έως 4 σελίδες)

7.1 Η ένταση του φαινομένου της βίας στα σχολεία ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης, απαιτεί οργανωμένες πολιτικές που θα αποτελούν κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τόνισε ο υφυπουργός Παιδείας με αφορμή την εξαγγελία για τη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για τη ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

δημιουργία Παρατηρητηρίου για την πρόληψή της(14-12-2012). Η διαδικτυακή βία είναι μια νέα απειλή στη σχολική πραγματικότητα με περιστατικά που πληθαίνουν και βαθαίνουν σε έκταση και διαστροφή. «Οι λόγοι όμως και οι παράγοντες που προκαλούν έκρυθμες καταστάσεις στη σχολική ζωή και οδηγούν σε αποδιοργάνωση τόσο την ίδια, όσο και τα άτομα που συμμετέχουν σ' αυτή δεν εντοπίζονται σε απλά χαρακτηριστικά και αιτίες, αλλά είναι μέρος του κοινωνικού περιγυρου στον οποίο εμφανίζονται. Κατά συνέπεια είναι δυνατόν με την κατάλληλη παρέμβαση στο χώρο του σχολείου, τα περιστατικά αυτά να περιοριστούν» (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2000). Η καινοτομία του συγκεκριμένου προγράμματος έγκειται **στο ρόλο της ομάδας Αγωγής Υγείας**, ως παρεμβατικού πυρήνα σε ζητήματα που έφερε η πραγματικότητα της χρήσης των νέων τεχνολογιών. Οι εμπλεκόμενοι μαθητές, ξεφεύγουν από τα όρια του εκπαιδευόμενου, χρησιμοποιούν προηγούμενα και νέα βιώματα και υπό τη συνεχή καθοδήγηση από τον συντονιστή καθηγητή, ενημερώνουν και αφυπνίζουν τους συμμαθητές τους ανά τμήματα σε μια προσπάθεια να εφαρμοστεί πολιτική πρόληψης που αφορά όλον το μαθητικό πληθυσμό του σχολείου, ως την καλύτερη άμυνα στο διαδικτυακό και γενικότερα στο σχολικό εκφοβισμό. Αυτή η καινοτόμος εφαρμογή η οποία βασίζεται στην τεχνική της ομότιμης μάθησης(Peer mentoring) στηρίχθηκε στη φιλοσοφία ότι τα μηνύματα μεταδίδονται και λαμβάνονται καλύτερα από παιδιά σε παιδιά παρά από ενήλικες. Πολλοί έφηβοι εξάλλου έχουν τις δεξιότητες σε χρηστικό επίπεδο στις νέες τεχνολογίες, καθώς είναι οι ιθαγενείς του ψηφιακού κόσμου αφού γεννήθηκαν με δεδομένη την ύπαρξή του. Αν τους δείξουμε πώς να τις χρησιμοποιούν σωστά, θα μας δείξουν πώς να τις χρησιμοποιούμε σωστότερα. Τα αποτελέσματα της εφαρμογής στο σχολείο μας δείχνουν ότι κάλλιστα θα μπορούσε **μια ομάδα τέτοιου προγράμματος να αποτελέσει τη δομή σε κάθε σχολείο που θα συνδεθεί και θα συντονιστεί με το Παρατηρητήριο** που σχεδιάζει το υπουργείο.

7.2 Το ότι οι εμπλεκόμενοι μαθητές κατάφεραν να δράσουν σαν ομάδα και να μεταδώσουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους στους συμμαθητές τους είναι απόδειξη επιτυχίας στη διαδικασία της μάθησης. Οι τεχνικές της δραματικής τέχνης, όπως

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για τη ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

δραματοποίηση, παιχνίδι ρόλων, θεατρικό παιχνίδι που χρησιμοποιήθηκαν για τη μάθηση επέφεραν πολύ καλά αποτελέσματα καθώς, έχουν τη δύναμη να αναπτύξουν πραγματικά συναισθήματα και βιώματα(Παρασκευά, Παπαγιάννη, 2008). Ο μαθητής υποδύμενος έναν ρόλο, εμπλέκεται σε μια κατάσταση όχι μόνον διανοητικά αλλά και συναισθηματικά, συμμετέχει ολόκληρος. Έτσι μαθαίνει εμπειρικά, βιωματικά, ενεργητικά καθώς ανακαλύπτει μόνος του τα πράγματα και προβληματίζεται. Και «όταν σε μια σχολική τάξη δημιουργηθεί το κλίμα του προβληματισμού και της απορίας, τότε οι μαθητευόμενοι ενεργοποιούνται, συνεργάζονται, διαλέγονται, υποθέτουν, ελέγχουν, αμφιβάλλουν, αναζητούν περισσότερες και ακριβέστερες πληροφορίες, καταλήγουν σε συμπεράσματα, μαθαίνουν...Χτίζουν δηλαδή με το δικό τους μόχθο, τη δική τους γνώση, τη δική τους δεξιότητα, τη δική τους φιλοσοφία και γίνονται ικανοί να αντιμετωπίσουν δημιουργικά και υπεύθυνα τα παρουσιαζόμενα προβλήματα»(Χαραλαμπίδης, 2000). Επιπλέον, «οι ασκήσεις δραματοποίησης προωθούν το συλλογικό τρόπο μάθησης που βασίζεται στην αλληλόδραση». Η ομάδα έδωσε εξάλλου τη δυνατότητα στους μαθητές, «να απαλλαγούν από τον ανταγωνισμό, να αισθανθούν ασφαλείς και τελικά να μάθουν μέσα από τη συμμετοχή στην κοινή δράση, στη συλλογική δημιουργία»(Εκφραση Έκθεση για το Λύκειο Βιβλίο του καθηγητή, 2012).

Αναδείχτηκε επίσης η αξία του μαθήματος Δίκτυα—Πολυμέσα, ενός μαθήματος Επιλογής με περιορισμένη ή καθόλου αξία για τους μαθητές της Γ' Λυκείου. Όλες οι εργασίες για τη δημιουργία τεχνημάτων έγιναν στο πλαίσιο του αναλυτικού προγράμματος υπηρετώντας όμως έναν σκοπό, οπότε το ενδιαφέρον ήταν αυξημένο. Μέσω των δράσεων κάποιοι μαθητές πειραματίστηκαν κι απέκτησαν δεξιότητες ενώ κάποιοι άλλοι ανέδειξαν δεξιότητες άγνωστες μέχρι τότε στο σχολείο. Επιπλέον οι μαθητές λειτούργησαν σαν ερευνητές με την παραγωγή επιστημονικού υλικού προσαρμοσμένου στις ανάγκες τους, με επιρροή όμως στην επιστημονική κοινότητα.

Το άλλο σημαντικό στοιχείο, είναι η κατάκτηση της έρευνας με βιωματικό τρόπο, καθώς πολλά αποτελέσματα ερευνών, επιβεβαιώθηκαν στην πράξη μέσα από τη ζωντανή αλληλεπίδραση των παιδιών. Η συμμετοχή τους υπήρξε καθολική μέχρι το

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για τη γνώση
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

τέλος. Αν και ήταν μαθητές Γ' Λυκείου, πήραν μέρος στη δημόσια παρουσίαση, 15 ημέρες πριν από τις εξετάσεις καθώς δούλεψαν με μεράκι κι ήθελαν να φανούν προς τα έξω τα αποτελέσματα της δουλειάς τους και η ομάδα τους. Επιπλέον μαθητές αδιάφοροι στα μαθήματα, μαθητές(δύο) με διαγνωσμένες μαθησιακές δυσκολίες αισθάνθηκαν απαραίτητοι στη μαθησιακή διαδικασία με εξαιρετικά έργα.

7.3 «Το σχολείο βοηθά όσους πορεύονται προς την ωριμότητα, να σχηματίσουν ορθή αντίληψη για τους εαυτούς τους, όταν τους προσφέρει ευκαιρίες αξιοποίησης όλων των ικανοτήτων κι όλων των ειδικών κλίσεων και ταλέντων που διαθέτουν, όταν τους ενθαρρύνει στην εκτέλεση παραγωγικών και δημιουργικών έργων, όταν τους ενισχύει το αίσθημα της αυτοπεποίθησης»(Χαραλαμπίδης, 1987). Επιπλέον, όταν το μάθημα εμπλουτίζεται με τέτοιον τρόπο, τα οφέλη είναι πολλαπλάσια, μια και οδηγούν σε μια καλλιεργημένη κριτική προσωπική στάση.

Η συμμετοχή, η διάκριση του περιοδικού από το [Μορφωτικό Ίδρυμα της Ένωσης Συντακτών Θεσσαλίας](#), ικανοποίησε κι έδωσε κίνητρα για υψηλότερες προσδοκίες. Δύο μαθητές που συμμετείχαν εκτός σχολείου σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα([YASI](#)) για ζητήματα που απασχολούν τη νεολαία, ενέταξαν και τον κυβερνοεκφοβισμό στις δράσεις τους. Κίνητρα δόθηκαν και στο συντονιστή εκπαιδευτικό για περαιτέρω επιμόρφωση και συνεργασία στο Πρόγραμμα 'Αριάδνη' του Πανεπιστημίου Αθηνών, και για συνεργασία και αλληλεπίδραση με την ομάδα του προγράμματος της ΕΨΥΠΕ για τις παρεμβάσεις στα σχολεία, κατά το τρέχον έτος.

7.4 Το συγκεκριμένο πρόγραμμα για δεύτερη χρονιά βοήθησε στο να αναπτυχθεί ένα θετικό περιβάλλον στο σχολείο κι επίσης δημιούργησε μια παράδοση δημόσιας εκδήλωσης στο τέλος της χρονιάς. Προώθησε το «συναίσθημα», καθώς αναπτύχθηκαν δεσμοί αλληλεγγύης μεταξύ των μαθητών και μεταξύ των μαθητών και του εκπαιδευτικού. Συζητήθηκε και επικροτήθηκε από τους γονείς οι οποίοι πήραν με προθυμία ενεργό ρόλο, προωθήθηκε από τη Διεύθυνση του σχολείου ενώ στην επιτυχία της εφαρμογής συνέβαλαν συνάδελφοι όπως η φιλόλογος Ευμορφία Ζησοπούλου με τις υπομονετικές ακροάσεις στις πρόβες των παιδιών, ο συνάδελφος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για τη ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

φυσικός Στέφανος Στάθης μέλος της Παιδαγωγικής ομάδας του προγράμματος και η Διεύθυνση του σχολείου, με τη βοήθεια στη διοργάνωση εκδηλώσεων και των βιωματικών εργαστηρίων, καθώς και τοπικοί φορείς όπως ο Δημοτικός Οργανισμός Πολιτισμού Αθλητισμού κι Επιστημών Λάρισας κι η τοπική εφημερίδα.. Η δημόσια παρουσίαση έδωσε το ερέθισμα υλοποίησης της 1^{ης} φάσης σε εκπαιδευτικούς άλλων σχολείων. Ήδη φέτος τουλάχιστον 5 εκπαιδευτικοί της πόλης μέλη της ομάδας παρέμβασης για το σχολικό εκφοβισμό, την υλοποιούν στα σχολεία τους, ενώ υπάρχει συνεργασία για την διακίνηση και την επεξεργασία ερωτηματολογίου για τις διαστάσεις του ηλεκτρονικού εκφοβισμού, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και το πρόγραμμα «Αντιμετωπίζω τον εκφοβισμό στο σχολείο».

Θα ήταν παράλογο βέβαια να πούμε ότι εξάλειψε τα περιστατικά κυβερνοεκφοβισμού. Εξάλλου το σχολείο είναι ο καθρέφτης της βίας στην κοινωνία η οποία μεταλλάσσεται στο διαδίκτυο. Το σχολείο όμως μπορεί να κοινωνικοποιεί με συντονισμένες δράσεις και παρεμβάσεις. Τέτοια ήταν η εφαρμογή του προγράμματος η οποία έδωσε την ευκαιρία στους εμπλεκόμενους μαθητές να προβληματιστούν στην έννοια της διαφοροποίησης στο περιβάλλον τους που είναι η κύρια αιτία θυματοποίησης, να καλλιεργηθούν στο σεβασμό της και εν τέλει να αποδεχτούν τη συνύπαρξη με το 'διαφορετικό' στο χώρο του σχολείου. Έδωσε και την ευκαιρία σε όλους τους μαθητές να μάθουν να αναγνωρίζουν, να αρνούνται και να αντιδρούν στο φαινόμενο του κυβερνοεκφοβισμού με την αναφορά περιστατικών καθώς και χρηστικές πληροφορίες για το πού μπορεί να απευθυνθούν για τυχόν αντιμετώπιση.

Εν κατακλείδι προσαρμόζοντας τα λόγια του Κουν, υλοποιήσαμε τη συγκεκριμένη εφαρμογή με όχημα τεχνικές της Δραματικής τέχνης και τη βοήθεια της Πληροφορικής, για να πλουτίσουμε τους εαυτούς μας, την ευρύτερη σχολική κοινότητα που μας παρακολουθεί κι όλοι μαζί, να βοηθήσουμε να δημιουργηθεί ένας ψυχικά πλούσιος πολιτισμός στο σχολείο* στο πνεύμα της αλληλεγγύης της φιλίας, της συμφιλίωσης, του σεβασμού στη διαφορετικότητα και της διαδικτυακής ηθικής.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

8 – Γράψτε βασικές βιβλιογραφικές αναφορές (μέχρι 1 σελίδα).

Στάππα-Μουρτζίνη, Μ. (2004). Αγωγή Υγείας. Εγχειρίδιο για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Τρίγκα-Μαρτίκα, Ε. (2011). Σχολική βία •Σχολικός εκφοβισμός •Θυματοποίηση •Ο ρόλος της οικογένειας-σχολείου. Αθήνα, Εκδόσεις Γρηγόρη.

Ανδρέου Ε.(2011) Χορεύοντας με τους λύκους Διαδικασίες και μηχανισμοί θυματοποίησης εντός κι εκτός σχολείου. Θεσσαλονίκη:Επίκεντρο

Άλκηστις (2000) «Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση», Αθήνα. Πανεπιστήμιο Αθηνών-Φιλοσοφική σχολή Κέντρο Ανάπτυξης δημιουργικότητας, Εκδόσεις: Ελληνικά γράμματα.

Δαφιώτη Α. (2010) «Το θέατρο στην εκπαίδευση» Θεατρικές παραστάσεις και θεατρικό παιχνίδι, Αθήνα. Εκδόσεις: Διάπλαση

Υπουργείο Παιδείας Έκφραση Έκθεση για το Ενιαίο Λύκειο(2011). Αθήνα, Εκδόσεις: Ζήτη

Tàssies, W. (2011). «Μου έκλεψαν το όνομά μου». Μετάφραση: Δημήτρης Ψαρράς. Εικονογράφηση: Tàssies. Αθήνα, Εκδόσεις Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.

Ηλιόπουλος, Β. (2011). «Delete στον ηλεκτρονικό εκφοβισμό». Αθήνα, Εκδ. Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.

Γιαννακάκη Α- Κολοκοτρώνης Δ «**Το φαινόμενο του ηλεκτρονικού εκφοβισμού στο σχολικό περιβάλλον – Η περίπτωση του 5^{ου} ΓΕΛ Λάρισας**», Ηλεκτρονικό περιοδικό [Εκπαιδευτική Επικαιρότητα](#)(Ιούλιος 2012), τεύχος 3

Γιαννακάκη Α. (2012) Κυβερνοεκφοβισμός: η σύγχρονη μορφή σχολικού εκφοβισμού. ΕΡΕΥΝΑ, ΜΕΛΕΤΗ, ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ
Ανάκληση από <http://blogs.sch.gr/argian/files/2012/12/cyberbullying.pdf>

Παρασκευά Φ.- Παπαγιάννη Α.(2008) Επιστημονικές και παιδαγωγικές δεξιότητες για τα στελέχη της εκπαίδευσης, Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Χαραλαμπίδης Β.(1987) Η ανάπτυξη της προσωπικότητας. Αθήνα:Gutenberg

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2000) Επιθετικότητα στο σχολείο Προτάσεις για πρόληψη και αντιμετώπιση, Αθήνα

***Σημειώσεις:** Κάρολος Κουν (1987) «Κάνουμε θέατρο για την ψυχή μας». Αθήνα: Καστανιώτη
. «Δεν κάνουμε θέατρο για το θέατρο. Δεν κάνουμε θέατρο για να ζήσουμε. Κάνουμε θέατρο για να πλουτίσουμε τους εαυτούς μας, το κοινό που μας παρακολουθεί, κι όλοι μαζί να βοηθήσουμε να δημιουργηθεί ένας πλατύς, ψυχικά πλούσιος και ακέραιος πολιτισμός στον τόπο μας» (Σελ. 12)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για τη ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σύνδεσμοι με Εκπαιδευτικό υλικό εργασιών, έργων και δράσεων

1. Το φαινόμενο του Cyber Bullying στο σχολικό περιβάλλον(Βιβλίο)

<http://blogs.sch.gr/argian/files/2012/12/cyberbullying.pdf>

2. Αφίσσα: Stop Cyber Bullying

<https://www.dropbox.com/s/1pyzenu0yn209og/%CE%91%CE%A6%CE%99%CE%A3%CE%91%20STOP%20CYBER%20BULLYING.jpg?m>

3. Παρουσίαση

<https://www.dropbox.com/s/cdf2jib4hkp5r2h/%CE%9A%CE%A5%CE%92%CE%95%CE%A1%CE%9D%CE%9F%CE%95%CE%9A%CE%A6%CE%9F%CE%92%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3%20%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%A5%CE%9D%CE%97%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A3%CE%99%CE%91%20%CE%9C%CE%95%20%CE%9F%CE%A7%CE%97%CE%9C%CE%91%20%CE%A4%CE%9F%20%CE%98%CE%95%CE%91%CE%A4%CE%A1%CE%9F.ppt?m>

4. Βίντεο

➤ Σκέψου πριν κλικάρεις

<https://www.dropbox.com/s/40imzgg043rt9ay/%CE%A3%CE%9A%CE%95%CE%A8%CE%9F%CE%A5%20%CE%A0%CE%A1%CE%99%CE%9D%20%CE%9A%CE%9B%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%A1%CE%95%CE%99%CE%A3.mp4?m>

➤ Stop Cyber Bullying

<https://www.dropbox.com/s/8ywrldpdzfnq2a/STOP%20CYBER%20BULLYING.mp4?m>

➤ Μου έκλεψαν το όνομά μου

<https://www.dropbox.com/s/n4emtmyg5urq3ne/%CE%9C%CE%9F%CE%A5%20%CE%95%CE%9A%CE%9B%CE%95%CE%A8%CE%91%CE%9D%20%CE%A4%CE%9F%20%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%91%20%CE%9C%CE%9F%CE%A5.mpg?m>

➤ Η ταινία της ζωής της

<https://www.dropbox.com/s/ag7z1mxyo0ic865/%CE%97%20%CE%A4%CE%9>

[1%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%91%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%96%CE%A9%CE%97%CE%A3%20%CE%A4%CE%97%CE%A3.mpg?m](https://www.dropbox.com/s/xdqc9t6y4ydl285/%CE%9A%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CF%84%CE%B1%CE%B9%20%CE%A8%CF%85%CF%87%CE%AE%20%CE%BD%CE%B1%20%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%AD%CF%83%CE%B5%CE%B9.doc?m)

5. Ποίημα

<https://www.dropbox.com/s/xdqc9t6y4ydl285/%CE%9A%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CF%84%CE%B1%CE%B9%20%CE%A8%CF%85%CF%87%CE%AE%20%CE%BD%CE%B1%20%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%AD%CF%83%CE%B5%CE%B9.doc?m>

